

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Α3' Πολιτικό Τμήμα

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές: Μαρία Σιμιτσή-Βετούλα, Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου, Χρήστο Κατσιάνη, Χρυσούλα Πλατιά, Ηλία Γιαρένη και Παναγιώτη Μπολτέτσο-Εισηγητή, Αρεοπαγίτες.

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 23 Σεπτεμβρίου 2024, με την παρουσία και της Γραμματέως Μ. Σ., για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ:

Της αναιρεσείδουσας: Χ. Κ. του Γ., κατοίκου ..., ατομικώς και ως συνασκούσας τη γονική μέριμνα του ανηλίκου υιού της Δ. Χ. Παραστάθηκε με την πληρεξουσία της δικηγόρο Παγώνα Φερεντίνου και, δεν κατέθεσε προτάσεις.

Του αναιρεσίβλητου: Π. Χ. του Δ., κατοίκου ..., ατομικώς και ως συνασκούντος τη γονική μέριμνα του ανηλίκου υιού του Δ. Χ. Παραστάθηκε μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου Ανδρέα Χριστοφή και κατέθεσε προτάσεις.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με τις από: α)15.04.2014 αγωγή της ήδη αναιρεσείδουσας και β)22.04.2014 αγωγή του ήδη αναιρεσίβλητου, που κατατέθηκαν και συνεκδικάσθηκαν στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 549/2017 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 2014/2018 μη οριστική και 5333/2023 οριστική του Μονομελούς Εφετείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί η αναιρεσείδουσα με την από 21.12.2023 αίτησή της.

Κατά τη συζήτηση της αίτησης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν, όπως σημειώνεται πιο πάνω. Η πληρεξουσία δικηγόρος της αναιρεσείδουσας ζήτησε την παραδοχή της αιτήσεως, ο πληρεξούσιος δικηγόρος του αναιρεσίβλητου την απόρριψή της και καθένας την καταδίκη του αντίδικου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

1.-Με την κρινόμενη από 21-12-2023 αίτηση αναίρεσης προσβάλλεται η αντιμωλία των διαδίκων, εκδοθείσα κατά την ειδική διαδικασία των οικογενειακών διαφορών που αφορούν διατροφή και επιμέλεια τέκνων (άρθρο 592 παρ.3 ΚΠολΔ), με αριθμό 5333/2023 τελεσίδικη απόφαση του Μονομελούς Εφετείου Αθηνών, η οποία, αφού δέχθηκε την από 3-8-2017 έφεση του ήδη αναιρεσίβλητου, εξαφάνισε την εκκαλούμενη με αριθμό 549/2017 οριστική

απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών και ακολούθως, δικάζοντας επί των από 15-4-2014 (της αναιρεσεύουσας) και 22-4-2014 (του αναιρεσίβλητου) αγωγών, απέρριψε την πρώτη κατά το αίτημα επιδίκασης διατροφής για λογαριασμό του κοινού ανηλίκου τέκνου των διαδίκων, ενώ έκανε εν μέρει δεκτές αμφοτέρες (αγωγές) κατά τα αντίθετα αιτήματά τους περί οριστικής ανάθεσης της επιμέλειας του ανηλίκου αποκλειστικά σε ένα από των διαδίκων και ανέθεσε οριστικά στον αναιρεσίβλητο την επιμέλεια του ανηλίκου, μόνο ως προς τον ορισμό του τόπου διαμονής του τελευταίου ως αυτής της κατοικίας του πατέρα του (αναιρεσίβλητου) και όρισε ότι όλες οι λοιπές εκφάνσεις της επιμέλειας του ανηλίκου θα ασκούνται από κοινού από αμφοτέρους τους διαδίκους. Η ένδικη αίτηση αναίρεσης ασκήθηκε, παραδεκτά από την ενεργητικά νομιμοποιούμενη προς άσκησής της και έχουσα προς τούτο έννομο συμφέρον εν μέρει ηττηθείσα με την προσβαλλόμενη απόφαση αναιρεσεύουσα (άρθρα 68, 73 και 556 παρ. 1 ΚΠολΔ), νομότυπα και εμπρόθεσμα, ήτοι προ πάσης επίδοσης της προσβαλλομένης απόφασης και εντός της καταχρηστικής προθεσμίας των δύο ετών από τη δημοσίευση της απόφασης (άρθρα 552, 553, 556, 558, 564 παρ. 3, 566 παρ.1 ΚΠολΔ). Είναι, συνεπώς, παραδεκτή (άρθρο 577 παρ. 1 ΚΠολΔ) και πρέπει να ερευνηθεί ως προς τους λόγους της (άρθρ. 577 παρ. 3 ΚΠολΔ).

2.- Οι διατάξεις των άρθρων 1510 παρ. 1, 1511, 1512, 1513, 1514 και 1518 εδ. α'ΑΚ, όπως αυτές ισχύουν μετά την αντικατάστασή τους αντίστοιχα με τα άρθρα 7 παρ. 1, 5, 6, 7 παρ. 2, 8 και 11 του ν. 4800/2021, οι οποίες, δυνάμει του άρθρου 18 του ίδιου νόμου, εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς υποθέσεις επί των οποίων δεν έχει εκδοθεί, μέχρι την έναρξη ισχύος αυτού (16-9-2021), αμετάκλητη δικαστική απόφαση, όπως στην προκειμένη υπόθεση, ορίζουν τα εξής: Το άρθρο 1510 παρ.1 ότι "Η μέριμνα για το ανήλικο τέκνο είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων (γονική μέριμνα), οι οποίοι την ασκούν από κοινού και εξίσου. Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει την επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του τέκνου σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία ή δίκη, που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του", το άρθρο 1511 ότι "1. Κάθε απόφαση των γονέων σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας πρέπει να αποβλέπει στο βέλτιστο συμφέρον του τέκνου. 2. Στο βέλτιστο συμφέρον του τέκνου, που εξυπηρετείται ιδίως από την ουσιαστική συμμετοχή και των δύο γονέων στην ανατροφή και φροντίδα του, καθώς επίσης και από την αποτροπή διάρρηξης των σχέσεών του με καθένα από αυτούς, πρέπει να αποβλέπει και η απόφαση του δικαστηρίου, όταν αποφασίζει σχετικά με την ανάθεση της γονικής μέριμνας ή με τον τρόπο άσκησής της. Η απόφαση του δικαστηρίου συνεκτιμά παραμέτρους, όπως την ικανότητα και πρόθεση καθενός εκ των γονέων να σεβαστεί τα δικαιώματα του άλλου, τη συμπεριφορά κάθε γονέα κατά το προηγούμενο χρονικό διάστημα και τη συμμόρφωσή του με τις νόμιμες υποχρεώσεις του, δικαστικές αποφάσεις, εισαγγελικές διατάξεις και προηγούμενες συμφωνίες που είχε συνάψει με τον άλλο γονέα και αφορούν το τέκνο....4.

Ανάλογα με την ωριμότητα του τέκνου πρέπει να ζητείται και να συνεκτιμάται η γνώμη του, πριν από κάθε απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα και τα συμφέροντά του", το άρθρο 1512 ότι "Κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας οι γονείς καταβάλλουν προσπάθεια για την εξεύρεση κοινά αποδεκτών λύσεων. Αν διαφωνούν, αποφασίζει το δικαστήριο", το άρθρο 1513 ότι "Στις περιπτώσεις διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή λύσης ή ακύρωσης του συμφώνου συμβίωσης ή διακοπής της συμβίωσης των συζύγων ή των μερών του συμφώνου συμβίωσης και εφόσον ζουν και οι δύο γονείς, εξακολουθούν να ασκούν από κοινού και εξίσου τη γονική μέριμνα. Ο γονέας με τον οποίο διαμένει το τέκνο, επιχειρεί τις πράξεις που προβλέπονται στο πρώτο εδάφιο του άρθρου 1516, κατόπιν προηγούμενης ενημέρωσης του άλλου γονέα", το άρθρο 1514 ότι "1. Κατά παρέκκλιση του άρθρου 1513, οι γονείς μπορούν με έγγραφο βεβαίας χρονολογίας να ρυθμίζουν διαφορετικά την κατανομή της γονικής μέριμνας, ιδίως να αναθέτουν την άσκησή της στον έναν από αυτούς, και να καθορίζουν τον τόπο κατοικίας του τέκνου τους, τον γονέα με τον οποίο θα διαμένει, καθώς και τον τρόπο επικοινωνίας του με τον άλλο γονέα. Το ανωτέρω έγγραφο ισχύει τουλάχιστον για δύο (2) έτη και παρατείνεται αυτοδικαίως, εκτός αν κάποιος από τους δύο γονείς δηλώσει εγγράφως στον άλλο γονέα, πριν τη λήξη του συμφωνημένου χρόνου, ότι δεν επιθυμεί την παράτασή του. 2. Αν δεν είναι δυνατή η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας, εξαιτίας διαφωνίας των γονέων και ιδίως αν ο ένας γονέας αδιαφορεί ή δεν συμπράττει σε αυτήν ή δεν τηρεί την τυχόν υπάρχουσα συμφωνία για την άσκηση ή τον τρόπο άσκησης της γονικής μέριμνας ή αν η συμφωνία αυτή είναι αντίθετη προς το συμφέρον του τέκνου ή αν η γονική μέριμνα ασκείται αντίθετα προς το συμφέρον του τέκνου, καθένας από τους γονείς προσφεύγει σε διαμεσολάβηση, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας, όπως ο νόμος ορίζει. Αν διαφωνούν, αποφασίζει το δικαστήριο. 3. Το δικαστήριο μπορεί ανάλογα με την περίπτωση: α) να καταναίμει την άσκηση της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων, να εξειδικεύσει τον τρόπο άσκησής της στα κατ' ιδίαν θέματα ή να αναθέσει την άσκηση της γονικής μέριμνας στον ένα γονέα ή σε τρίτο.... Για τη λήψη της απόφασής του το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τους έως τότε δεσμούς του τέκνου με τους γονείς και τους αδελφούς του, καθώς και τις τυχόν συμφωνίες που έκαναν οι γονείς του τέκνου για στην άσκηση της γονικής μέριμνας", και το άρθρο 1518 εδ.α' ότι "Η επιμέλεια του προσώπου του τέκνου περιλαμβάνει ιδίως την ανατροφή, την επίβλεψη, τη μόρφωση και την εκπαίδευσή του, καθώς και τον προσδιορισμό του τόπου διαμονής του....". Από το συνδυασμό των παραπάνω νέων διατάξεων προκύπτει ότι η γονική μέριμνα του ανηλίκου τέκνου, που αποτελεί δικαίωμα και καθήκον των γονέων του και περιλαμβάνει τόσο την επιμέλεια του προσώπου του (η οποία εμπεριέχει ιδίως την ανατροφή, την επίβλεψη, τη μόρφωση και την εκπαίδευση του τέκνου, καθώς και τον προσδιορισμό του τόπου της διαμονής του), όσο και την διοίκηση της περιουσίας του και την εκπροσώπηση του τέκνου σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία ή δίκη, που αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του, ασκείται από κοινού αλλά και "εξίσου" από τους γονείς του. Με τον όρο "εξίσου" αποδίδεται η θεμελιώδης αρχή του

οικογενειακού δικαίου, η οποία εισήχθη με το Ν. 1329/1983 και εναρμόνισε στο θέμα αυτό τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα προς τα άρθρα 4 παρ. 2 και 21 παρ. 1 του Συντάγματος, περί της ισότιμης συμβολής και των δύο γονέων στην ανατροφή του τέκνου και την ανάπτυξη της προσωπικότητάς του. Στην περίπτωση διακοπής της συζυγικής συμβίωσης, όταν ανατρέπονται πλέον οι συνθήκες της ζωής της οικογένειας, καταργείται ο συζυγικός οίκος και δημιουργείται χωριστή εγκατάσταση του καθενός από τους γονείς, αυτοί εξακολουθούν να ασκούν από κοινού και εξίσου τη γονική μέριμνα.

Συνεπώς, με τις ανωτέρω νέες διατάξεις καθιερώνεται πλέον ως κανόνας η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας (και της επιμέλειας) του ανηλίκου τέκνου μετά το χωρισμό των γονέων του, όπως συμβαίνει κατά τη διάρκεια του γάμου, ώστε αυτοί να μην είναι υποχρεωμένοι πλέον να καταφύγουν στο δικαστήριο προκειμένου να ρυθμίσουν την από κοινού άσκησή της, σε αντίθεση με προϊσχύσασες, οι οποίες προέκριναν την αποκλειστική επιμέλεια. Το σύστημα αυτό είναι υποχρεωτικό, με την έννοια ότι εφαρμόζεται αυτόματα και εκ του νόμου, ακόμη κι όταν δεν συμφωνεί ο ένας γονέας ή δεν υπάρχει δικαστική απόφαση. Η προβλεπόμενη ως άνω από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας ή επιμέλειας μπορεί να αποκλειστεί μόνο με συμφωνία των γονέων ή με απόφαση του Δικαστηρίου, στο οποίο μπορεί να προσφύγει ο έκαστος των γονέων, εφόσον δεν είναι δυνατή η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας ή επιμέλειας, εξαιτίας διαφωνίας τους (άρθρο 1514 παρ. 2 ΑΚ). Το Δικαστήριο μπορεί ανάλογα με την περίπτωση να κατανείμει την άσκηση της γονικής μέριμνας ή επιμέλειας μεταξύ των γονέων, να εξειδικεύσει τον τρόπο άσκησής της στα κατ' ιδίαν θέματα ή να αναθέσει την άσκησή της στον ένα γονέα ή σε τρίτο (άρθρο 1514 παρ. 3 περ. α' του ΑΚ). Αν διαπιστώνεται ότι οι σχέσεις των γονέων έχουν πλήρως αποδομηθεί και ότι αυτοί δεν πρόκειται να συνεργασθούν στο μέλλον προς το συμφέρον του τέκνου τους, το Δικαστήριο θα πρέπει να αποφασίζει την κατανομή της άσκησης της επιμέλειας ή την αποκλειστική ανάθεσή της στον έναν γονέα, υπό την προϋπόθεση ότι με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται αποτελεσματικότερα η αποφυγή συνεχών και γενικευμένων έριδων και συγκρούσεων μεταξύ των γονέων, ή κατά περίπτωση η καλύτερη φροντίδα του τέκνου προς το συμφέρον του, η προαγωγή του οποίου πρέπει να είναι το αξιολογικό κριτήριο για τη δικαστική ρύθμιση της γονικής μέριμνας. Ειδικότερα, κατευθυντήρια γραμμή για τη σχετική απόφαση του Δικαστηρίου σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας ή της επιμέλειας στην περίπτωση διαφωνίας των γονέων του τέκνου, αλλά και πυρήνας για τον προσδιορισμό της άσκησής της, είναι το "βέλτιστο συμφέρον" του τέκνου (όρος που ταυτίζεται με εκείνον του "συμφέροντος" του τέκνου, κατά την προϊσχύσασα διάταξη του ως άνω άρθρου 1511 ΑΚ). Ως συμφέρον του τέκνου νοείται το σωματικό, υλικό, πνευματικό, ψυχικό, ηθικό και γενικά εκείνο που αποσκοπεί στην ανάπτυξη του ανήλικου σε μια ανεξάρτητη και υπεύθυνη προσωπικότητα. Για την εξειδίκευση της αοριστίας αυτής νομικής έννοιας δεν παρέχονται

από τον νομοθέτη εκ των προτέρων προσδιοριστικά στοιχεία, πέραν, αφενός από το επιβαλλόμενο με την παρ. 3 του άρθρου 1511 ΑΚ στο Δικαστήριο καθήκον να σεβαστεί την ισότητα μεταξύ των γονέων και να μην κάνει διακρίσεις εξαιτίας του φύλου, της κοινωνικής προέλευσης ή της περιουσιακής - οικονομικής κατάστασής τους (άρθρο 1511 παρ. 3) και αφετέρου από τα αναφερόμενα στην παρ. 2 του ως άνω άρθρου στοιχεία (ικανότητα και πρόθεση καθενός εκ των γονέων να σεβαστεί τα δικαιώματα του άλλου, συμπεριφορά κάθε γονέα κατά το προηγούμενο χρονικό διάστημα και συμμόρφωσή του με τις νόμιμες υποχρεώσεις του, δικαστικές αποφάσεις, εισαγγελικές διατάξεις και προηγούμενες συμφωνίες που είχε συνάψει με τον άλλο γονέα και αφορούν το τέκνο), τα οποία, ωστόσο δεν παύουν να είναι ενδεικτικά και δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο ως προς την ιεράρχηση ή την υιοθέτησή τους στο σύνολό τους, αφού δεν αποκλείεται, στη συγκεκριμένη περίπτωση, να οδηγούν σε λύσεις αντίθετες προς το συμφέρον του τέκνου, το οποίο προσδιορίζεται εξατομικευμένα, με αναφορά σε συγκεκριμένο εκάστοτε παιδί και τις ανάγκες του, όπως αυτές προσδιορίζονται ιδίως από την κατάσταση της υγείας του, την ηλικία του, τις οικογενειακές και κοινωνικές συνθήκες, υπό τις οποίες αυτό διαβιώνει (ΑΠ 2096/2022, ΑΠ 1988/2022, ΑΠ 1878/2022).

Συνεπώς, στη δικαστική κρίση καταλείπεται ευρύ πεδίο ώστε, αφού ληφθούν υπόψη όλες οι σχέσεις και οι περιστάσεις, να καταλήξει σε ρύθμιση τέτοια, που να εξυπηρετείται καλύτερα το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου τέκνου. Κρίσιμα προς τούτο στοιχεία, πέραν των προαναφερθέντων, είναι μεταξύ άλλων, η παιδαγωγική καταλληλότητα του κάθε γονέα και συνεκτιμώνται το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον του, η πνευματική ανάπτυξη, το επάγγελμα, οι συνθήκες κατοικίας και η οικονομική κατάστασή του και οι τυχόν συμφωνίες που έκαναν οι γονείς του τέκνου σχετικά με την επιμέλεια του, αλλά και η σταθερότητα των συνθηκών ανάπτυξης του τέκνου χωρίς εναλλαγές στις συνθήκες διαβίωσής του. Ουσιώδους σημασίας είναι και η επισημαινόμενη στο νόμο ύπαρξη ιδιαίτερου δεσμού του τέκνου προς τον ένα από τους γονείς του και η περί αυτού ρητά εκφραζόμενη προτίμησή του, την οποία συνεκτιμά το δικαστήριο, υπό την αυτονόητη όμως προϋπόθεση, ότι ο ιδιαίτερος αυτός δεσμός του τέκνου προς τον ένα από τους γονείς του έχει αναπτυχθεί φυσιολογικά και αβίαστα ως ψυχική στάση, η οποία πρέπει είναι προϊόν της ελεύθερης και ανεπηρέαστης επιλογής του ανηλίκου, που έχει τη στοιχειώδη ικανότητα διάκρισης. Πρέπει, δηλαδή, να λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη, ότι ο ανήλικος, που έχει ακόμη ατελή την ψυχοπνευματική ανάπτυξη και την προσωπικότητά του υπό διαμόρφωση, υπόκειται ευχερώς σε επιδράσεις και υποβολές των γονέων ή άλλων, οι οποίες, έστω και χωρίς επίγνωση γενόμενες, οδηγούν ασφαλώς στο σχηματισμό της μονομερούς διαμόρφωσης και προτίμησης προς τον ένα από τους γονείς, οπότε η προτίμησή του δεν εξυπηρετεί πάντοτε και το αληθές συμφέρον του (ΑΠ 1758/2022, ΑΠ 157/2022). Εφόσον δε το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου συνιστά αόριστη

νομική έννοια με αξιολογικό περιεχόμενο, που εξειδικεύεται από το Δικαστήριο της ουσίας, η κρίση του του τελευταίου, ενόψει των περιστάσεων που δέχθηκε, για την ύπαρξη των οποίων κρίνει ανέλεγκτα, ως προς το αν το συμφέρον του τέκνου εξυπηρετείται με την προκρινόμενη λύση, υπόκειται στον αναιρετικό έλεγχο (ΑΠ 742/2024, ΑΠ 78/2023).

Συγκεκριμένα, αν η απόφαση δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει ανεπαρκείς, ασαφείς ή αντιφατικές αιτιολογίες ως προς το θέμα της εξυπηρέτησης του συμφέροντος του τέκνου, υπόκειται σε αναίρεση κατ' αριθμό 19 του ως άνω άρθρου (ΑΠ 119/2023, ΑΠ 196/2022, ΑΠ 157/2022).

Ειδικότερα, κατά τη διάταξη του άρθρου 559 αριθμός 19 ΚΠολΔ αναίρεση χωρεί αν η απόφαση του δικαστηρίου της ουσίας δεν έχει νόμιμη βάση και ιδίως, αν δεν έχει καθόλου αιτιολογίες ή έχει αιτιολογίες αντιφατικές ή ανεπαρκείς σε ζήτημα που ασκεί ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης. Από τη διάταξη αυτή, που αποτελεί κύρωση της παράβασης του άρθρου 93 παρ. 3 του Συντάγματος, προκύπτει ότι ο προβλεπόμενος από αυτή λόγος αναίρεσης ιδρύεται όταν στην ελάχιστονα πρόταση του νομικού συλλογισμού δεν εκτίθενται καθόλου πραγματικά περιστατικά (έλλειψη αιτιολογίας), ή όταν τα εκτιθέμενα δεν καλύπτουν όλα τα στοιχεία που απαιτούνται, βάσει του πραγματικού του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου, για την επέλευση της έννομης συνέπειας που απαγγέλλθηκε ή την άρνησή της (ανεπαρκής αιτιολογία) ή όταν αντιφάσκουν μεταξύ τους (αντιφατική αιτιολογία), δηλαδή όταν τα πραγματικά περιστατικά που στηρίζουν το αποδεικτικό πόρισμά της και για κρίσιμο ζήτημα συγκρούονται μεταξύ τους και αλληλοαναιρούνται, αποδυναμώνοντας έτσι την κρίση της απόφασης για την υπαγωγή ή μη της ατομικής περίπτωσης στο πραγματικό συγκεκριμένου κανόνα ουσιαστικού δικαίου, που συνιστά και το νομικό χαρακτηρισμό της ατομικής περίπτωσης (ΟΛΑΠ 1/1999, ΑΠ 196/2022).

3.-Στην προκείμενη περίπτωση, το Εφετείο δέχθηκε με την προσβαλλόμενη απόφασή του, κατά το ενδιαφέρον τον αναιρετικό έλεγχο μέρος, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: "Οι διάδικοι τέλεσαν νόμιμο πολιτικό γάμο, στις ...-2009 στο Δημαρχείο Νέας Σμύρνης Αττικής (βλ. τη με αριθμ. ... ληξιαρχική πράξη γάμου, που συνέταξε η ληξιαρχος Νέας Σμύρνης Αττικής), εντός του οποίου απέκτησαν ένα (1) τέκνο τον Δ. Χ., που γεννήθηκε στις ..., ήτοι ηλικίας σήμερα ... ετών περίπου (βλ. το με αριθμ. πρωτ. ...-2012 πιστοποιητικό οικογενειακής κατά Δήμου Νέας Σμύρνης Αττικής). Η έγγαμη συμβίωση των διαδίκων ήταν δυσαρμονική και δεν εξελίχθηκε ομαλά, με αποτέλεσμα να επέλθει στις 14/9/2013 οριστική διάσπασή της. Ακολούθως εξεδόθη η υπ' αριθμ. 4.182/4-4-2014 απόφαση ασφαλιστικών

μέτρων του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, με την οποία συνεκδικάσθηκαν οι εκεί ασκηθείσες αίτηση και ανταίτηση των διαδίκων και διατάχθηκε η προσωρινή μετοίκηση της ενάγουσας - εναγόμενης από την πρώην συζυγική κατοικία στον Πειραιά (οδ. ...), ανατέθηκε προσωρινά σε αυτήν η αποκλειστική επιμέλεια του ανηλίκου τέκνου της, υποχρεώθηκε εναγών- εναγόμενος να καταβάλει το ποσό των 250,00 ευρώ, νομιμοτόκως στην ενάγουσα - εναγόμενη, ως διατροφή για λογαριασμό του ανηλίκου τέκνου τους και ρυθμίσθηκε προσωρινά το δικαίωμα επικοινωνίας του εναγομένου-ενάγοντος με το ανήλικο τέκνο του.

Περαιτέρω, αποδεικνύεται ότι αμφότεροι οι γονείς του ανηλίκου τέκνου των διαδίκων το υπεραγατούν και το περιβάλλουν με στοργή και δεν φείδονται προσπαθειών για το καλό του, για την πρόοδο και την εκπαίδευσή του, ενδιαφέρονται για την καλύτερη δυνατή ανατροφή του και είναι αμφότεροι ικανοί και άξιοι για την άσκηση του γονεϊκού ρόλου. Όμως, κρίνεται, με βάση τις ανωτέρω εκτεθείσες νομικές σκέψεις και κατόπιν της επικοινωνίας του Δικαστηρίου με τον ανήλικο και την εκπεφρασμένη προτίμησή του, ότι ο πατέρας είναι ο πλέον κατάλληλος και ικανός να του προσφέρει ένα ήρεμο και σταθερό οικογενειακό περιβάλλον, σύμφωνα και με το σχολείο και τις δραστηριότητες του ανηλίκου, ενώ αμφότεροι οι γονείς προτίθενται να συμβάλλουν θετικά και υπεύθυνα στην περαιτέρω ομαλή ψυχοσωματική του ανάπτυξη, λαμβανομένου υπόψη και του ιδιαίτερου ψυχικού δεσμού που έχει αναπτυχθεί μεταξύ του ανηλίκου και αμφοτέρων των γονέων του, οι οποίοι διατηρούν λίαν τεταμένες σχέσεις που δεν έχουν αποφορτιστεί μέχρι σήμερα (βλ. προσκομιζόμενα έγγραφα από σχηματισθείσες ποινικές δικογραφίες, τη με αριθμ. 46.900/13-5-2014 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, τις ένορκες βεβαιώσεις και την ένορκη κατάθεση των μαρτύρων της ενάγουσας - εναγομένης, καθώς και τα δελτία οχημάτων από διάφορα Αστυνομικά Τμήματα). Το ανήλικο τέκνο των διαδίκων είναι ένα παιδί συγκροτημένο, ώριμο για την ηλικία του (10 ετών σήμερα), το οποίο μετά τη διάσπαση της έγγαμης συμβίωσης των γονέων του, έχει ανάγκη από την ήρεμη καθημερινότητά του, την οποία επιθυμεί πλησίον του πατέρα του, ο οποίος υπηρετεί σε διοικητική θέση στο Πολεμικό Ναυτικό, ο οποίος θα ασχολείται με το ανήλικο και είναι σε θέση να εξασφαλίσει τη συνέχιση αυτής της ήρεμης καθημερινότητας. Αμφότεροι, δε οι γονείς οι οποίοι είναι άξιοι και ικανοί, ανεξαρτήτως του σε ποιόν ανατίθεται η επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου, δια της επιλογής της εγκατάστασής του, μόνο, και όχι του λοιπού περιεχομένου της γονικής μέριμνας και της επιμέλειας αυτού, καλούνται να συμβάλλουν θετικά στην ομαλή ψυχοσωματική και πνευματική του ανάπτυξη, καθώς και στην κοινωνική του καταξίωση. Ενόψει των ανωτέρω, το αληθές συμφέρον του ανηλίκου, όχι μόνο το ψυχικό, αλλά και το συμφέρον του προς διαμόρφωση του συνόλου της προσωπικότητάς του επιβάλλει όπως η αποκλειστική άσκηση της επιμέλειας του προσώπου του ανατεθεί αποκλειστικά στον πατέρα του, υπό την έννοια ότι ως μόνιμη εγκατάσταση του ανηλίκου ορίζεται η κατοικία του πατέρα του. Ο τελευταίος

άλλωστε, έχει τα ανάλογα προσόντα ν' ανταποκριθεί στο λειτουργικό αυτό καθήκον και αυτή τη λύση προτιμά και το ανήλικο τέκνο των διαδίκων. Το Δικαστήριο κατέληξε στο αποδεικτικό αυτό πόρισμα, αποκλείοντας την αιτούμενη από τον πατέρα, αποκλειστική ανάθεση της συνεπιμέλειας, με χρονική κατανομή και εναλλασσόμενη κατοικία λαμβάνοντας υπόψη ότι, λόγω της ηλικίας του τέκνου και του ιδιαίτερα απαιτητικού προγράμματος, όσον αφορά τις σχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες του ανηλίκου, εκτιμάται ότι η παράλληλη ύπαρξη δύο κέντρων ζωής δύναται να προκαλέσει στο ανήλικο τέκνο των διαδίκων, έλλειψη σταθερότητας και ανασφάλεια, γεγονός που πιθανόν να αναστατώσει και να απορρυθμίσει τη ζωή του παιδιού, πράγμα που και το ίδιο επιβεβαίωσε κατά την επικοινωνία του Δικαστηρίου. Επισημαίνεται δε ότι αντικειμενικά, η εξυπηρέτηση του συμφέροντος του ανηλίκου στο ηλικιακό στάδιο που διανύει, επιτάσσει σταθερότητα και όχι μοίρασμα μεταξύ των ενήλικων γονέων του, καθόσον αυτό δύναται να αποβεί σε βάρος της ψυχοσυναισθηματικής ισορροπίας του. Η ανάγκη κατοχύρωσης της συναισθηματικής μονιμότητας, της σταθερότητας και της συνέχειας στη φροντίδα του, που δεν εξασφαλίζεται με απλό μοίρασμα του χρόνου και των δραστηριοτήτων του παιδιού μεταξύ των δύο γονιών, αλλά με σταθερό χώρο κατοικίας, με το κριτήριο αυτό γίνεται φανερό ότι πρέπει μεν να ανατεθεί η επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου τέκνου των διαδίκων στον πατέρα του, κατά τρόπον ώστε να υιοθετείται ως σταθερή κατοικία του, αυτής του πατέρα, όμως περαιτέρω, το συμφέρον του ανηλίκου επιβάλλει όπως όλες οι λοιπές εκφάνσεις της επιμέλειας του ανηλίκου, δηλαδή τα θέματα που ανάγονται στη μόρφωση και επαγγελματική εκπαίδευση του ανηλίκου, στην υγεία, την επίβλεψη του ανηλίκου και τα σωφρονιστικά μέτρα που κατά καιρούς πρέπει να ληφθούν, καθώς και τα θέματα που άπτονται της άσκησης του δικαιώματος της γονικής μέριμνας που περιλαμβάνει τη διοίκηση της περιουσίας του ανηλίκου, την εκπροσώπησή του δικαστική ή εξώδικη, αυτές οι εκφάνσεις της επιμέλειας και της γονικής μέριμνας πρέπει να ασκούνται από κοινού από αμφοτέρους τους διαδίκους γονείς, αφενός, για να μην αποξενωθεί πλήρως ο ανήλικος από τη πατρική μέριμνα και αφετέρου, για να συμμετέχει η μητέρα, ενέργα, στις σημαντικές αποφάσεις της ζωής του παιδιού. Η κρίση του Δικαστηρίου για όλα τα αναφερόμενα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά έχει έρεισμα στο σύνολο όλων ανεξαιρέτως των αποδεικτικών μέσων που αξιολογήθηκαν και δεόντως συνεκτιμήθηκαν από το Δικαστήριο. Επίσης, το Δικαστήριο κατέληξε στην κρίση αυτή έχοντας αξιολογήσει όλα τα προσκομιζόμενα αποδεικτικά μέσα, κατόπιν της επικοινωνίας του Δικαστηρίου με τον ανήλικο, γενομένου δεκτού του σχετικού αιτήματος του ενάγοντος - εναγόμενου, περί εξέτασης του ανηλίκου από το Δικαστήριο στα πλαίσια της διάταξης του άρθρου 612 ΚΠολΔ". Με βάση τις παραδοχές αυτές το Εφετείο, αφού έκανε δεκτη την έφεση του αναιρεσίβλητου και εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση, με την οποία είχαν γίνει, αφενός εν μέρει δεκτή η από 15-4-2014 αγωγή της αναιρεσείουσας και της είχε ανατεθεί οριστικά η αποκλειστική άσκηση της επιμέλειας του ανηλίκου τέκνου και είχε υποχρεωθεί ο αναιρεσίβλητος να της καταβάλει υπό την ιδιότητα της ασκούσας προσωρινά

την επιμέλεια του ανηλίκου, τακτική σε χρήμα διατροφή για λογαριασμό του και αφετέρου εν μέρει δεκτή κατά το επικουρικό της αίτημα η από και 22-4-2014 αγωγή του αναιρεσίβλητου και είχε ρυθμιστεί το δικαίωμα επικοινωνίας του με το ανήλικο, στη συνέχεια, κρατώντας και δικάζοντας την υπόθεση, δέχθηκε εν μέρει τις αντίθετες αγωγές των διαδίκων και ανέθεσε οριστικά: α) στον αναιρεσίβλητο πατέρα την αποκλειστική άσκηση της επιμέλεια του ανηλίκου τέκνου του, μόνο όσον αφορά τον προσδιορισμό του τόπου κατοικίας και διαμονής του, ορίζοντας αυτόν ως τον τόπο κατοικίας και διαμονής του αυτή του αναιρεσίβλητου και β) σε αμφοτέρους του διαδίκους την από κοινού άσκηση αφενός των λοιπών εκφάνσεων της επιμέλεια του ανηλίκου, δηλαδή των θέματων που ανάγονται στη μόρφωση, επαγγελματική εκπαίδευση, υγεία, επίβλεψη και τα σωφρονιστικά μέτρα που κατά καιρούς πρέπει να ληφθούν (συνεπιμέλεια) και αφετέρου των θέματων που άπτονται της άσκησης του δικαιώματος της γονικής μέριμνας, που περιλαμβάνει τη διοίκηση της περιουσίας και δικαστική ή εξώδικη εκπροσώπησης του ανηλίκου, ενώ περαιτέρω απέρριψε κατ' ουσίαν το αίτημα επιδίκασης διατροφής για λογαριασμό του ανηλίκου, καθόσον με τις σχετικές δαπάνες θα επιβαρύνεται ο πατέρας του. Με τις παραδοχές του όμως αυτές το Εφετείο στέρησε την προσβαλλόμενη απόφασή του από νόμιμη βάση, καθόσον διέλαβε ασαφείς και ανεπαρκείς αιτιολογίες ως προς το κρίσιμο ζήτημα του προσδιορισμού του συμφέροντος του ανηλίκου τέκνου των διαδίκων, αναφορικά με την ανάθεση της αποκλειστικής επιμέλεια του στον αναιρεσίβλητο πατέρα του, ως προς τον τόπο διαμονής του τέκνου και την ανάθεση σε αμφοτέρους του διαδίκους της από κοινού άσκησης των λοιπών εκφάνσεων της επιμέλεια του ανηλίκου, που καθιστούν ανέφικτο τον αναιρετικό έλεγχο ως προς την ορθή ή μη εφαρμογή των προαναφερομένων ουσιαστικού δικαίου διατάξεων των άρθρων 1510 παρ.1 εδ. β', 1511, 1512, 1514 ΑΚ τις οποίες έτσι παραβίασε εκ πλαγίου. Ειδικότερα, το Εφετείο: Α) Ενώ δέχεται ότι το ανήλικο τέκνο έχει αναπτύξει ιδιαίτερο ψυχικό δεσμό με αμφοτέρους τους γονείς του, καταλήγει να αναθέσει αποκλειστικά στον αναιρεσίβλητο την επιμέλεια του ανηλίκου ως προς τον προσδιορισμό του τόπου κατοικίας και διαμονής του, λαμβάνοντας υπόψη την προτίμηση του ανηλίκου να διαμένει μαζί με τον πατέρα του, όπως η επιθυμία αυτή εκφράστηκε κατά την προσωπική του επικοινωνία με τη Δικαστή, πλην όμως δεν διαλαμβάνει παραδοχή ότι η βούληση αυτή του ανηλίκου είναι προϊόν ελεύθερης και ανεπηρέαστης επιλογής του και δεν είναι προϊόν πειθαναγκασμού. Β) Ενώ δέχεται ότι το ανήλικο από την οριστική διάσπαση της έγγαμης συμβίωσης των διαδίκων (14-9-2013) και επί δέκα έτη κατοικούσε μαζί με την αναιρεσείουσα, η οποία και ασκούσε προσωρινά την αποκλειστική επιμέλεια του ανηλίκου, κρίνει ως συνάδουσα με το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου την ως άνω λύση της ανάθεσης της αποκλειστικής επιμέλειάς του στον αναιρεσίβλητο πατέρα του (υπό την έννοια της υιοθέτησης ως μόνιμης εγκατάστασης του ανηλίκου την κατοικία του πατέρα του), πλην όμως παραλείπει, αφενός να παραθέσει αιτιολογίες για την αναγκαιότητα της ως άνω ανατροπής της επί δεκαετία παγιωθείσας καθημερινότητας και του τρόπου ζωής του ανηλίκου και αφετέρου να αναφερθεί στην

ύπαρξη ή μη συνεπειών που μπορεί να έχει αυτή η ανατροπή στις σχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες, καθώς και στο φιλικό περιβάλλον του ανηλίκου. Γ) Για το κρίσιμο ζήτημα της πρόκρισης του αναιρεσίβλητου πατέρα έναντι της αναιρεσείουσας μητέρας και της καταλληλότητας αυτού για την ανάθεση της άσκησης της επιμέλειας του ανηλίκου, ενώ δέχεται ότι αμφότεροι οι γονείς του ανηλίκου το υπεραγαπούν και το περιβάλλουν με στοργή και δεν φείδονται προσπαθειών για το καλό του, την πρόοδο και την εκπαίδευσή του, ενδιαφέρονται για την καλύτερη δυνατή ανατροφή του και είναι αμφότεροι ικανοί και άξιοι για την άσκηση του γονεϊκού ρόλου, καταλήγει να αναθέσει αποκλειστικά στον αναιρεσίβλητο την επιμέλεια του ανηλίκου ως προς τον προσδιορισμό του τόπου κατοικίας του, κρίνοντας ότι αυτός, ο οποίος υπηρετεί σε διοικητική θέση στο Πολεμικό Ναυτικό, θα ασχολείται με το ανήλικο και είναι σε θέση να εξασφαλίσει τη συνέχιση αυτής της ήρεμης καθημερινότητας, έχοντας για ν' ανταποκριθεί στο λειτουργικό αυτό καθήκον τα ανάλογα προσόντα, τα οποία όμως δεν εξειδικεύει. Επίσης, παραλείπει να αναφερθεί στη σημερινή οικογενειακή κατάσταση του αναιρεσίβλητου, αν συμβιώνει και συγκατοικεί με άλλα πρόσωπα και αν ο τόπος κατοικίας του βρίσκεται εγγύς τοπικά με το επί πλέον δεκαετίας κέντρο δραστηριοτήτων του ανηλίκου στον τόπο κατοικίας του. Επίσης, παραλείπει να παραθέσει αντίστοιχα συγκριτικά στοιχεία που αφορούν την μητέρα του ανηλίκου και δη αν αυτή εργάζεται, το μορφωτικό της επίπεδο, αν θα μπορούσε να αφιερώσει περισσότερο χρόνο στη φροντίδα και γενικά στη διαπαιδαγώγησή του, απ' ότι ο πατέρας του, το περιβάλλον που αυτή θα του εξασφάλιζε εάν διέμενε μαζί της, ώστε συνεκτιμώμενα και αυτά να δικαιολογούν την κρίση ότι καταλληλότερος είναι ο αναιρεσίβλητος πατέρας στην εξασφάλιση της συνέχισης της ήρεμης καθημερινότητας του ανηλίκου, που το Εφετείο όρισε ως καθοριστικό κριτήριο, βάσει των παραδοχών του, για την εύρεση του βέλτιστου συμφέροντος του ανηλίκου. Και Δ) Ενώ δέχεται ότι οι γονείς του ανηλίκου, διατηρούν λίαν τεταμένες σχέσεις που δεν έχουν αποφορτιστεί μέχρι σήμερα "[βλ. προσκομιζόμενα έγγραφα από σχηματισθείσες ποινικές δικογραφίες, τη με αριθμ. 46.900/13-5-2014 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, τις ένορκες βεβαιώσεις και την ένορκη κατάθεση των μαρτύρων της ενάγουσας - εναγομένης, καθώς και τα δελτία οχημάτων (ορθό συμβάντων) από διάφορα Αστυνομικά Τμήματα]", ήτοι δέχεται, κατά τη νοηματική εκτίμηση της προσβαλλόμενης απόφασης, ότι η δυνατότητα σύμπραξης και συναπόφασης των διαδίκων επί των θεμάτων επιμέλειας του ανηλίκου είναι προβληματική, παρ' όλα αυτά, ακολούθως αναθέτει, χωρίς να εξηγήει επαρκώς, με αντίστοιχες παραδοχές, και στους δύο την από κοινού άσκηση των λοιπών εκφάνσεων της επιμέλειας του (πλην του προσδιορισμού του διαμονής του) και όχι αποκλειστικά στην αναιρεσείουσα μητέρα του. Επομένως, ο πρώτος λόγος αναίρεσης, με τον οποίο αποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση η από τον αριθμό 19 του άρθρου 559 ΚΠολΔ πλημμέλεια, είναι βάσιμος. 4.-Μετά ταύτα, κατά παραδοχή του ως άνω αναιρετικού λόγου, η αναιρετική εμβέλεια του οποίου καλύπτει και τους λοιπούς λόγους αναίρεσης, παρελκούσης πλέον της έρευνάς τους, πρέπει να αναιρεθεί η προσβαλλομένη

απόφαση, τόσο κατά το προσβληθέν με την αναίρεση κεφάλαιο που αφορά στην ανάθεση στον αναιρεσίβλητο, αφενός της αποκλειστικής άσκησης επιμέλειας του ανηλίκου τέκνου των διαδίκων ως προς τον τόπο διαμονής του τελευταίου και αφετέρου της από κοινού άσκησης των λοιπών εκφάνσεων της επιμέλειας του ανηλίκου όσο και κατά το συναπτόμενο αρρήκτως με αυτό κεφάλαιο, που αφορά την επιδίκαση υπέρ της αναιρεσεύουσας τακτικής σε χρήμα διατροφής για λογαριασμό του ανηλίκου, να παραπεμφθεί η υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Δικαστήριο, που θα συγκροτηθεί από άλλον δικαστή εκτός εκείνου που εξέδωσε την αναιρούμενη απόφαση, κατ' άρθρο 580 παρ. 3 ΚΠολΔ και να επιβληθούν τα δικαστικά έξοδα της αναιρεσεύουσας, που δεν κατέθεσε προτάσεις, σε βάρος της αναιρεσίβλητου (άρθρα 106, 176, 183, 189 παρ.1, 191 παρ.2 ΚΠολΔ), όπως ορίζεται στο διατακτικό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΑΝΑΙΡΕΙ την με αριθμό 5333/2023 τελεσίδικη απόφαση του Μονομελούς Εφετείου Αθηνών κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό κεφάλαια.

ΠΑΡΑΠΕΜΠΕΙ την υπόθεση, κατά τα ως άνω κεφάλαια, προς περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο ως άνω Δικαστήριο συγκροτούμενο από άλλο Δικαστή, εκτός εκείνου που εξέδωσε την αναιρούμενη απόφαση.

Και ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ τον αναιρεσίβλητο στα δικαστικά έξοδα της αναιρεσεύουσας, τα οποία ορίζει στο ποσό των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ.

ΚΡΙΘΗΚΕ, αποφασίσθηκε στην Αθήνα, στις 13 Ιανουαρίου 2025.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΕ σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του, στην Αθήνα, στις 23 Απριλίου 2025.

Η ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ